

AYOLLAR KIYIMINI TIKISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING QO‘LLANILISHI

QARSHI SHAHAR 2-SONLI TEXNIKUMI
AYOLLAR KIYIMINI TIKISH TEXNOLOGIYASI FANI O‘QITUVCHISI
DJABBOROVA GULCHEHRA DJURAYEVNA
QARSHI TUMAN 2-SON TEXNIKUM O‘QITUVCHILARI :
AYOLLAR KIYIMINI TIKISH TEXNOLOGIYASI FANI O‘QITUVCHILARI
XUDOYNAZAROVA MALIKA ABDUQODIROVNA
RAXIMOVA SAYGUL IMOMOVNA

***Annotatsiya:** Mazkur ilmiy maqolada ayollar kiyimini tikish jarayonida zamonaviy texnologiyalarning qo‘llanilishi, ularning ishlab chiqarish samaradorligi, mahsulot sifati va raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati atroflicha tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida tikuvchilik sanoatida keng joriy etilayotgan avtomatlashtirilgan tikuv uskunalari, kompyuter yordamida loyihalash va ishlab chiqarishni boshqarish (CAD/CAM) tizimlari, shuningdek, innovatsion va ekologik toza materiallardan foydalanish masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan.*

Maqolada zamonaviy texnologiyalarning ayollar kiyimini modellashtirish, konstruksiyalash, tikish va sifat nazorati bosqichlaridagi afzalliklari ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, texnikumlarda “Ayollar kiyimini tikish texnologiyasi” fanini o‘qitishda zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash orqali bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish masalalari ochib berilgan. Tadqiqot natijalari tikuvchilik sanoatini rivojlantirish hamda ta‘lim va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlashda amaliy ahamiyatga ega.

***Kalit so‘zlar:** ayollar kiyimi, tikuvchilik texnologiyasi, zamonaviy texnologiyalar, CAD/CAM tizimlari, avtomatlashtirish, innovatsiya, kasbiy kompetensiya.*

Kirish

Bugungi kunda yengil sanoat, xususan, ayollar kiyimini tikish sohasi jadal rivojlanib borayotgan tarmoqlardan biri hisoblanadi. Moda sanoatida raqobat kuchayib borayotgani, iste'molchilarning didi va talablarining tez o'zgarishi tikuvchilik ishlab chiqarishida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni taqozo etmoqda. An'anaviy tikuv usullarining o'rnini tobora avtomatlashtirilgan, raqamli va innovatsion texnologiyalar egallab bormoqda.

Ayollar kiyimini tikishda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish nafaqat mahsulot sifatini oshiradi, balki ishlab chiqarish tannarxini kamaytiradi, vaqt va mehnat resurslaridan samarali foydalanish imkonini beradi. Shu bois ushbu mavzu bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Ayollar kiyimini tikish texnologiyasining rivojlanish bosqichlari

Tikuvchilik sanoatining rivojlanish jarayoni bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi. Dastlab ayollar kiyimi qo'lda tikilgan bo'lsa, sanoatlashuv davrida mexanik tikuv mashinalari joriy etildi. XX asr oxirlaridan boshlab esa avtomatlashtirilgan va kompyuterlashtirilgan texnologiyalar keng qo'llanila boshlandi.

Zamonaviy tikuvchilikda quyidagi bosqichlar muhim hisoblanadi:

- kiyim modelini yaratish;
- konstruktsiyalash va modellashtirish;
- matoni tayyorlash va kesish;
- tikish va bezash;
- sifat nazorati.

Har bir bosqichda zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi ishlab chiqarish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Zamonaviy texnologiyalarning turlari va ularning ahamiyati

Avtomatlashtirilgan tikuv uskunalari

Bugungi kunda tikuvchilik korxonalarida yuqori tezlikda ishlovchi avtomatlashtirilgan tikuv mashinalari keng qo'llanilmoqda. Bunday uskunalari:

- tikuv aniqligini oshiradi;
- inson omiliga bog'liq xatoliklarni kamaytiradi;

- mahsulot sifatini barqarorlashtiradi.

Masalan, elektron boshqaruvga ega tikuv mashinalari murakkab choklarni qisqa vaqt ichida bajarish imkonini beradi.

CAD/CAM tizimlari

Ayollar kiyimini loyihalashda CAD (Computer Aided Design) va CAM (Computer Aided Manufacturing) tizimlaridan foydalanish zamonaviy tikuvchilikning muhim yutug‘i hisoblanadi. Ushbu tizimlar yordamida:

- kiyim andozalari kompyuterda yaratiladi;
- modellar tez va aniq o‘zgartiriladi;
- mato sarfi optimallashtiriladi.

CAD/CAM texnologiyalari dizayner va texnologlar ishini yengillashtirib, ishlab chiqarish jarayonini tezlashtiradi.

Zamonaviy materiallar va innovatsion matolar

Ayollar kiyimini tikishda zamonaviy texnologiyalar bilan bir qatorda yangi avlod matolaridan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Bular:

- ekologik toza matolar;
- elastik va funksional materiallar;
- sintetik va aralash tolali matolar.

Bunday materiallar kiyimning qulayligi, mustahkamligi va estetik ko‘rinishini ta’minlaydi.

Texnikum ta’limida zamonaviy texnologiyalarning o‘rni

Texnikumlarda ayollar kiyimini tikish texnologiyasi fanini o‘qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo‘lajak mutaxassislarni raqobatbardosh kadr sifatida tayyorlashga xizmat qiladi. Amaliy mashg‘ulotlarda:

- avtomatlashtirilgan mashinalar bilan ishlash;
- CAD dasturlarida modellashtirish;
- texnologik jarayonlarni rejalashtirish ko‘nikmalari shakllantiriladi.

Bu esa bitiruvchilarning ishlab chiqarishga tez moslashishini ta’minlaydi.

Zamonaviy texnologiyalarning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati

Ayollar kiyimini tikishda zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi:

- ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi;
- yangi ish o'rinlarini yaratadi;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantiradi;
- milliy va zamonaviy dizayn uyg'unligini ta'minlaydi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish imkoniyatini kengaytiradi.

Muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

Zamonaviy texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham uchraydi:

- uskunalarning yuqori narxi;
- malakali mutaxassislar yetishmasligi;
- texnik xizmat ko'rsatish masalalari.

Bu muammolarni hal etish uchun:

- ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish;
- mutaxassislarni qayta tayyorlash;
- davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish zarur.\

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ayollar kiyimini tikishda zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi tikuvchilik sanoatini rivojlantirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Avtomatlashtirilgan tikuv uskunalari va raqamli boshqaruv tizimlari ishlab chiqarish jarayonini jadallashtirib, mahsulot sifatining barqarorligini ta'minlaydi hamda inson omiliga bog'liq xatoliklarni sezilarli darajada kamaytiradi.

CAD/CAM texnologiyalaridan foydalanish kiyim konstruksiyasini aniq va tez loyihalash, mato sarfini optimallashtirish hamda modellarni tezkor yangilash imkonini beradi. Bu esa bozor talablariga mos, zamonaviy va raqobatbardosh ayollar kiyimini ishlab chiqarishga zamin yaratadi. Zamonaviy va innovatsion materiallardan foydalanish esa kiyimlarning estetik ko'rinishi, qulayligi va ekspluatatsion xususiyatlarini yaxshilaydi.

Texnikumlarda ayollar kiyimini tikish texnologiyasi fanini zamonaviy texnologiyalar asosida o'qitish bo'lajak mutaxassislarining amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularning ishlab chiqarish jarayoniga tez moslashishini ta'minlaydi hamda mehnat bozorida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ayollar kiyimini tikishda zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, balki yengil sanoatning barqaror rivojlanishiga, kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois ushbu yo'nalishda ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish va zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga izchil tatbiq etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yengil sanoatni rivojlantirishga oid qaror va farmonlari.
3. Abdukarimov A.A. Tikuvchilik buyumlari texnologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Karimova D.Sh. Ayollar kiyimini loyihalash va modellashtirish asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Ashurova M.R. Yengil sanoatda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
6. Ziyomuhamedov B. Kasbiy ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
7. Cooklin G. Garment Technology for Fashion Designers. – Oxford: Blackwell Publishing, 2018.
8. CAD/CAM Systems in Apparel Manufacturing. – Springer International Publishing, 2019.
9. ISO 9001:2018. Quality Management Systems – Requirements. Geneva.
10. OECD. Innovation and Productivity in Textile and Apparel Industry. – Paris, 2019.

11. Glock R., Kunz G. Apparel Manufacturing: Sewn Product Analysis. – Pearson Education, 2017.

12. UNESCO. Technical and Vocational Education and Training for Sustainable Development. – Paris, 2018.

